

7. Kuzmin, O.Ye, Melnik, O.G. and Ivanets, L.V. (2011), The diagnostics in the system of process-structure management, *Visnyk Natsionalnogo universytetu «Lvivska politehnika»: Seriya: «Menedzhment ta pidpryemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennya i problemy rozvytku*, no. 714, pp. 9-14.
8. Hobta, V.M. (2009), *Mehanizmy zabezpechennya rozvytku pidpryemstv: ekologo-ekonomichnyy aspekt* [The mechanism of providing development of enterprise: ecological and economic aspect], monograph, PP Chernetska N.A., Donetsk, Ukraine.
9. Bulah, I.V. and Nadтока, T.D. (2010), *Otsinka konkurentospromozhnosti pidpruemstva sfery komunikatsiy* [The rating of competitive ability communication enterprise], monograph, DVNZ „DonNTU”, Donetsk, Ukraine.
10. Sulima, O.Y. (2009), „The diagnostics threats activity of industrial enterprise”, Thesis abstract for Cand. Sc. (Economic), 08.00.04, Oleksandra Sulima, Volodymyr Dahl East Ukrainian National University, Lugansk, Ukraine.
11. Voronkova, A.E. (2008), *Diagnostyka stanu pidpryemstva: teoriya ta praktyka* [The diagnostics position of enterprise: theory and practice], monograph, INZHEK, Kharkiv, Ukraine.
12. Kryvovyazyuk, I.V. (2013), *Ekonomichna diagnostyka* [The economic diagnostics], tutorial, Tsentr uchbovoy literatury, Kyiv, Ukraine.
13. Postovit, A.V. (1991), *Diagnoz i diagnostika v klinicheskoy meditsyne* [The diagnosis and diagnostics in clinical medicine], tutorial, LMPI, Leningrad, Russia.
14. Kostyrko, L.A. (2008), *Diagnostyka potentsialu finansovo-ekonomichnoyi ctykosti pidpryemstva* [The diagnostics of potential of enterprise financial and economic sustainability], monograph, Faktor, Kharkiv, Ukraine.
15. Galushko, O.S. (2012), *Zabezpechennya konkurentospromozhnosti promyslovyh pidpryemstv na bazi innovatsynogo rozvytku* [The ensuring of competitive ability of industry enterprises on base innovation development], monograph, National Mining University, Dnepropetrovsk, Ukraine.

УДК 338.984: 338.12

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА: ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ ОЦІНКИ

Бібік Н.В., к.е.н., доцент

*Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова
Україна, 61002, м. Харків, вул. Революції, 12*

nvvbibik@gmail.com

У статті аналізуються підходи до визначення «інвестиційна привабливість» – як поєднання різних факторів на основі цілей інвестора і відповідно до співвідношення дохідності та ризику. На основі аналізу запропоновано власне визначення поняття «інвестиційна привабливість». Визначено складові інвестиційної привабливості, розглянуто їх сутність. Проаналізовано чинники впливу на формування інвестиційної привабливості будівельної галузі. Визначено відношення між інвестиційною діяльністю та інвестиційною привабливістю. Встановлено взаємозв'язок інвестиційної привабливості та інвестиційної активності як кореляційної залежності. Розкрито зміст поняття «інвестиційний клімат» та виявлено вплив інвестиційного клімату на інвестиційну привабливість компанії. Проаналізовано інвестиційний клімат в Україні, у тому числі чинники, що стримують будівельну галузь та рівень фінансування діяльності підприємств будівельної галузі. Визначено вплив внутрішнього і зовнішнього середовища організації на інвестиційну привабливість підприємства, у тому числі будівельної галузі. Розкрита сутність відносної і абсолютної інвестиційної привабливості та визначена відмінність між цими категоріями. Визначено фактори діяльності підприємства будівельної галузі, що формують «точкову» інвестиційну привабливість підприємства для інвесторів. Встановлено основні напрями оцінки інвестиційної привабливості будівельної галузі. Розроблено систему економічних показників для оцінки інвестиційної привабливості будівельної галузі. Розкрита система показників для оцінки інвестиційної привабливості дозволяє компанії оцінити вартість підприємства з урахуванням

фактора часу, ризику, нематеріальних активів, зовнішнього конкурентного середовища та внутрішніх особливостей оцінюваного об'єкта.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, інвестиційний клімат, економічні показники, будівельна галузь.

Бибик Н.В. ИНВЕСТИЦИОННАЯ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТЬ СТРОИТЕЛЬНОГО ПРЕДПРИЯТИЯ: ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПОКАЗАТЕЛИ ОЦЕНКИ / *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А. М. Бекетова, Украина*

В статье анализируются подходы к определению «инвестиционная привлекательность» – как сочетание различных факторов на основе целей инвестора и по соотношению доходности и риска. На основе анализа предложено собственное определение понятия «инвестиционная привлекательность». Определены составляющие инвестиционной привлекательности, рассмотрена их сущность. Проанализированы факторы влияния на формирование инвестиционной привлекательности строительной отрасли. Определены отношения между инвестиционной деятельностью и инвестиционной привлекательностью. Установлена взаимосвязь инвестиционной привлекательности и инвестиционной активности как корреляционной зависимости. Раскрыто содержание понятия «инвестиционный климат» и выявлено влияние инвестиционного климата на инвестиционную привлекательность компании. Проанализирован инвестиционный климат в Украине, в том числе факторы, сдерживающие строительную отрасль и уровень финансирования деятельности предприятий строительной отрасли. Определено влияние внутренней и внешней среды организации на инвестиционную привлекательность предприятия, в том числе строительной отрасли. Раскрыта сущность относительной и абсолютной инвестиционной привлекательности и определена разница между этими категориями. Определены факторы деятельности предприятия строительной отрасли, формирующие «точечную» инвестиционную привлекательность предприятия для инвесторов. Установлены основные направления оценки инвестиционной привлекательности строительной отрасли. Разработана система экономических показателей для оценки инвестиционной привлекательности строительной отрасли. Раскрытая система показателей для оценки инвестиционной привлекательности позволяет компании оценить стоимость предприятия с учетом фактора времени, риска, нематериальных активов, внешней конкурентной среды и внутренних особенностей оцениваемого объекта.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная привлекательность, инвестиционный климат, экономические показатели, строительная отрасль.

Bibik N.V. INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF CONSTRUCTION ENTERPRISES: ECONOMIC ASSESSMENT INDEXES / *O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Ukraine*

The paper analyzes the approaches to the definition of "investment attraction" – as a combination of various factors on the basis of the investor's objectives and in accordance with the ratio of return and risk. Based on the analysis authors own definition of "investment attractiveness" has been proposed. Components of investment attractiveness has been defined, their essence has been considered. Factors of influence on the formation of investment attractiveness of the construction industry have been analyzed. The relationship between investment activity and investment attractiveness has been determined. The connection of investment attractiveness and investment activity as a correlation dependence has been described. The content of "investment climate" definition has been single out, the influence of the investment climate for investment attractiveness of the company has been defined. The investment climate in Ukraine has been analyzed, including factors that hinder the construction industry and the level of funding for the construction enterprises. The influence of internal and external environment of the investment attractiveness of the company, including the construction industry has been defined. The essence of the relative and absolute investment attractiveness has been highlighted and the difference between these categories has been determined. The factors of the enterprise of construction industry, forming a «point» in the investment attractiveness of the company to investors have been defined. The difference between relative and absolute investment attractiveness has been determined. The basic directions of evaluation of investment attractiveness of the construction industry have been established. The system of economic indicators to assess the investment attractiveness of the construction industry has been developed. The system of indicators to measure the investment attractiveness allows a company to evaluate enterprise cost considering the time factor, risk, intangible assets, external competitive scope and internal features of the estimated object has been presented.

Key words: investment, investment attractiveness of the investment climate, economic indicators, construction industry.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Будівельне виробництво являє собою складну багатофункціональну систему з великою різноманітністю видів діяльності. Динамічність будівельного виробництва, його просторова й тимчасова довжина, а так само вплив ринку з характерними для нього

випадковими факторами визначають функціонування будівельного комплексу. Проведені в країні економічні перетворення з використанням механізмів управління інвестиційною діяльністю виробничих підприємств зумовлюють необхідність вдосконалення теоретичної бази для аналізу інвестиційної привабливості підприємств будівельного комплексу.

Інвестиційний потенціал є основоположною економічною категорією в умовах ринкової економіки. Його ефективне використання передбачає наявність альтернатив, вимагає здійснювати вибір ресурсів, джерел фінансування, форм і способів інвестицій. Сучасне трактування інвестиційної привабливості передбачає проведення вартісної оцінки підприємства.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Для підготовки та реалізації дієвої інвестиційної політики необхідні чітке і однозначне визначення критеріїв оцінки інвестиційної ситуації в країні та її регіонах, розробка методичного апарату, адекватного економічним реаліям, і його послідовне застосування. Згідно з найбільш загальним визначенням, інвестиції – кошти, що вкладаються з метою одержання подальшого результату прибутку і доходу як найважливіших критеріїв результативності операційної, фінансової та інвестиційної діяльності господарюючих суб'єктів ринкової економіки. Такої точки зору дотримуються вчені Е. Ф. Борисов, Ф. М. Волков і Ю. А. Бабічева, В. В. Бочарова, Л. Н. Павлова, Е. М. Шабалін, а також зарубіжні дослідники В. Беренс і П. Хавранек, Б. Нидлз, Н. Сейтц, Р. Холт.

Макроекономічний підхід характеризується розглядом цілей інвестування не з позиції конкретного господарюючого суб'єкта, а з позицій економіки в цілому. Відповідно до цього підходу інвестиції мають бути спрямовані на збільшення обсягу функціонуючого в економічній системі капіталу, причому придбання раніше використаних активів не вважається інвестиціями, а всього лише переведенням активів з одного рахунку на інший [1]. Показовим є той факт, що послідовниками такого підходу є переважно західні вчені, що спеціалізуються на дослідженні проблем макроекономіки, найбільш відомі Е. Д. Долан, Д. Ліндсей, К. Кемпбел, К. Макконнелл і С. Брю.

Із позицій інвестора інвестиційна привабливість розглядається як узагальнена характеристика переваг і недоліків об'єкта інвестування. При вивченні інвестиційної привабливості інвестором здійснюється суб'єктивна оцінка інвестиційної ситуації, що складається в тій чи іншій країні. Інвестиційна привабливість визначається досягненням компромісу інтересів між інвестором і реципієнтом інвестицій [2].

Для оцінки інвестиційної привабливості використовуються різноманітні методики, що дозволяють визначити її на макро-, галузевому, регіональному рівнях, а також на рівні підприємства. Більшість учених дотримуються такої точки зору, що тільки комплексна оцінка всіх складових інвестиційного клімату країни, виявлення їхньої специфіки, встановлення взаємозв'язку між окремими елементами, а також забезпечення узгодження політики на рівні держави, регіону, галузі та підприємства мають бути враховані при створенні інвестиційного привабливого економічного середовища [3].

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою цієї статті є здійснення аналізу основних підходів до визначення поняття «інвестиційна привабливість» та розробка економічних показників оцінки інвестиційної привабливості підприємства будівельної галузі.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Зазвичай розмежовують два види інвестицій:

1) інвестиції, що направляються на придбання, створення і модернізацію засобів виробництва, тобто інвестиції, що формують капітал;

2) інвестиції, що направляються на придбання активів, цінних паперів, творів мистецтва, банківських депозитів та ін., – фінансові інвестиції.

У сукупності понять, що формують стан інвестиційної сфери, або інакше – інвестиційний клімат в економіці, системоутворюючою категорією є інвестиційна привабливість країни в цілому, регіону, галузі, підприємства.

Інвестиційна привабливість – система або поєднання різних об'єктивних ознак, засобів, можливостей, що обумовлюють в сукупності потенційний платоспроможний попит на інвестиції в певну країну, регіон, галузь, підприємство. Залежно від часового горизонту аналізу, управління і прогнозування можуть бути виділені поточна і перспективна інвестиційна привабливість підприємства. Значна частина чинників інвестиційної привабливості є загальною для всіх або для більшості структурних рівнів економіки [4]. Такі, наприклад, обсяг внутрішніх інвестиційних ресурсів підприємств, темпи зміни прибутку і обсягів промислового виробництва, частка збиткових підприємств, у загальній їх кількості по певній галузі промисловості.

При визначенні поняття «інвестиційна привабливість» необхідно враховувати таке:

1. Інвестиційна привабливість відображає суб'єктивне ставлення потенційного інвестора до об'єкта інвестування.
2. Якщо об'єктом дослідження є окрема організація, то її інвестиційна привабливість визначається параметрами ефективності інвестування і залежить від сукупності властивостей зовнішнього і внутрішнього середовища об'єкта інвестування.
3. Якщо об'єктом дослідження привабливості є територія чи регіон, то інвестиційна привабливість для інвестора визначається ресурсною забезпеченістю (територіальні фактори) і конкурентним середовищем («точкові» фактори).

Узагальнений аналіз підходів до визначення інвестиційної привабливості наведено в таблиці 1.

Таблиця 1 – Визначення інвестиційної привабливості

№	Автор	Визначення
<i>Сукупність різних факторів</i>		
1	Бланк І.А., Крейніна М.М.	Узагальнююча характеристика переваг і недоліків інвестування окремих напрямків і об'єктів з позиції конкретного інвестора
2	Ройзман І.І., Шахназаров А.Г., Грішина І.В.	Система або поєднання різних об'єктивних ознак, засобів, можливостей, які обумовлюють в сукупності потенційний платоспроможний попит інвестицій в країну, регіон, галузь, підприємство
3	Севрюгін Ю.В.	Система кількісних і якісних факторів, що характеризує платоспроможний попит підприємства на інвестиції
4	Мозгоєв А.М.	Сукупність властивостей зовнішнього і внутрішнього середовища об'єкта інвестування, що визначають можливість граничного переходу інвестиційних ресурсів
5	Лях П.А., Новікова І.М.	Комплекс характеристик найбільш вигідного і найменш ризикованого вкладення капіталу в будь-яку сферу економіки або в який-небудь вид діяльності
6	Машкін В.	Умови інвестування, які впливають на переваги інвестора у виборі того чи іншого об'єкта інвестування
7	Трясичина Н.Ю.	Комплекс показників діяльності підприємства, який визначає для інвестора найкращі значення інвестиційної поведінки
8	Путятіна Л.М., Ванчугов М.Ю.	Економічна категорія, що характеризує ефективність використання майна підприємства, його платоспроможність, фінансову стійкість, здатність до інноваційного розвитку на базі підвищення прибутковості капіталу, техніко-економічного рівня виробництва, якості та конкурентоспроможності продукції, що випускається
9	Щиборщ К., Бірман Г.	Доцільність вкладення коштів у підприємство, яка залежить від ряду факторів, що характеризують діяльність господарюючого суб'єкта

<i>На основі цілей інвестора</i>		
1	Гольников Г.Л., Патрушева Є.Г.	Гарантоване, надійне і своєчасне досягнення цілей інвестора на базі економічних результатів діяльності даного інвестованого виробництва
2	Масленников І.Б.	Ступінь імовірності досягнення висунутих цілей інвестування, виражених в індивідуальних очікуваннях економічних агентів, потенційних суб'єктів інвестиційного процесу
3	Гуськова Т.Н., Рябцев В.М., Геніатулін В.М.	Певний стан господарсько-економічного розвитку, при якому з високою часткою ймовірності в прийнятні для інвестора терміни інвестиції можуть дати задовільний рівень прибутковості або може бути досягнутий інший позитивний ефект
4	Крилов Е.И.	Узагальнена характеристика з точки зору перспективності, вигідності, ефективності та мінімізації ризику вкладення інвестицій у розвиток підприємства за рахунок власних коштів та коштів інших інвесторів
5	Модорська Г.Г.	Комплекс економіко-психологічних показників діяльності підприємства, які визначають для інвестора область бажаних значень інвестиційної поведінки
<i>Співвідношення дохідності та ризику</i>		
1	Бочаров В.В.	Наявність економічного ефекту (доходу) від вкладення грошей при мінімальному рівні ризику
2	В. Шарп та Х.Марковіц	Отримання максимального прибутку при заданому рівні ризику
3	Ерніязов Р.А.	Комплексна категорія, що включає в себе облік внутрішніх факторів у вигляді інвестиційного потенціалу, зовнішніх факторів - інвестиційного клімату та суперечливої єдності об'єктивних і суб'єктивних факторів у вигляді урахування рівня ризику і прибутковості інвестиційної діяльності при узгодженості інтересів інвестора і реципієнта
4	Лацинников В.О.	Індикатор його сукупної цінності, що представляє собою набір об'єктивних (фінансовий стан підприємства, рівень його розвитку, якість менеджменту, обтяженість боргами) і суб'єктивних) співвідношення дохідності та ризику вкладень) характеристик, необхідних для задоволення інтересів усіх учасників інвестиційного процесу, що дозволяє оцінити доцільність і перспективність вкладень і враховує сукупний вплив факторів макро-і мезосередовища
5	Нікітіна В.О.	Економічна доцільність інвестування, заснована на узгодженні інтересів і можливостей інвестора і одержувача інвестицій, яке забезпечує досягнення цілей кожного з них на прийнятному рівні прибутковості і ризику
6	Веселов Д.В.	Співвідношення ризиків і майбутніх фінансових вигод, пов'язаних із здійсненням інвестування у підприємство
7	Калашникова П.Л.	Сукупність економіко-психологічних показників підприємства, визначальних для стратегічного інвестора можливість отримання максимального прибутку в результаті довгострокового вкладення капіталу, при мінімальному ризик
8	Верхоланцев А.	Сукупність об'єктивних фінансово-економічних характеристик, значень і показників стану об'єкта на конкретну дату, відповідних вимогам кожного типу інвесторів за співвідношенням «дохідність-ризик» для інвестування у відповідні категорії об'єктів за умови досягнення цілей інвестора протягом певного періоду часу
9	Іванов О.П., Сахарова І.В., Хрустальов Е.Ю.	Сукупність економічних і фінансових показників підприємства, що визначають можливість отримання максимального прибутку в результаті вкладення капіталу при мінімальному ризику вкладення коштів

На основі проведеного аналізу в статті інвестиційна привабливість визначена як сукупність різних об'єктивних ознак, засобів, можливостей і обмежень, що обумовлюють інтенсивність залучення інвестицій.

Розглядаючи рівень інвестиційної привабливості підприємства, слід відмітити, що він складається з двох компонентів – рівня інвестиційного потенціалу та рівня неспецифічних (некомерційних) інвестиційних ризиків. Зміст інвестиційного

потенціалу, який формується низкою економічних, соціальних і природно-географічних чинників, не викликає особливих питань [5]. Цього не можна сказати про інвестиційні ризики. У загальному вигляді інвестиційні ризики можна визначити як можливість або ймовірність повного або часткового неотримання результатів здійснення інвестицій, що плануються учасниками інвестиційного проекту.

Інвестиційна активність підприємства – реальний розвиток інвестиційної діяльності у вигляді інвестицій в основний капітал на підприємстві.

Взаємозв'язок інвестиційної привабливості та інвестиційної активності для кожного зі структурних рівнів має характер кореляційної залежності: інвестиційна привабливість є узагальненою ознакою (незалежною змінною), а інвестиційна активність – залежною від нього результативною ознакою (залежною змінною) [6].

Сукупність інвестиційної привабливості та інвестиційної активності становить інвестиційний клімат на підприємстві.

Інвестиційний клімат підприємства являє собою сформовану за ряд років сукупність різних соціально-економічних, природних, екологічних, політичних та інших умов, що визначають масштаби (обсяг і темпи) залучення інвестицій в основний капітал даного підприємства. Так, інвестиційний клімат у галузі будівництва в Україні свідчить, що наразі фінансування діяльності підприємств будівельної галузі здійснюється в середньому 3-6 місяців (рис. 1) [7].

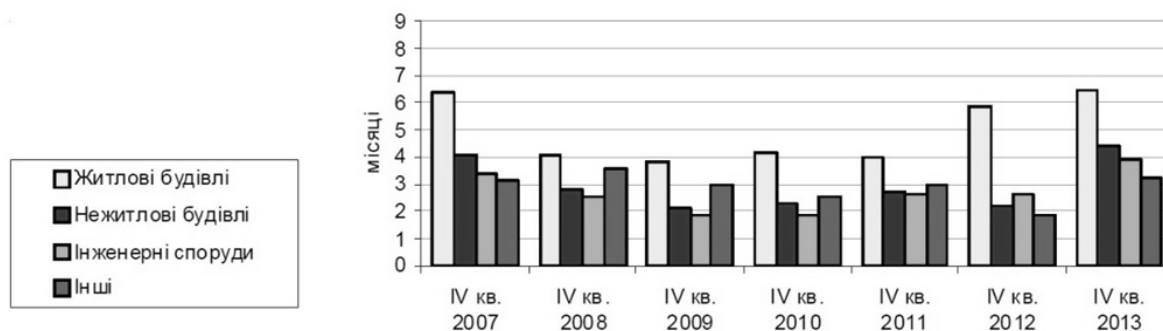

Рис. 1. Рівень забезпеченості замовленнями на будівельні роботи

Виділяють такі причини, що впливають на інвестиційний клімат діяльності будівельних підприємств та стримують їх розвиток: нестача замовлень на роботи, високий рівень податків, незабезпеченість фінансування, нестача оборотних коштів, висока конкуренція з боку вітчизняних будівельників. Рівень впливу зазначених показників протягом останніх 13 років представлений на рисунку 2.

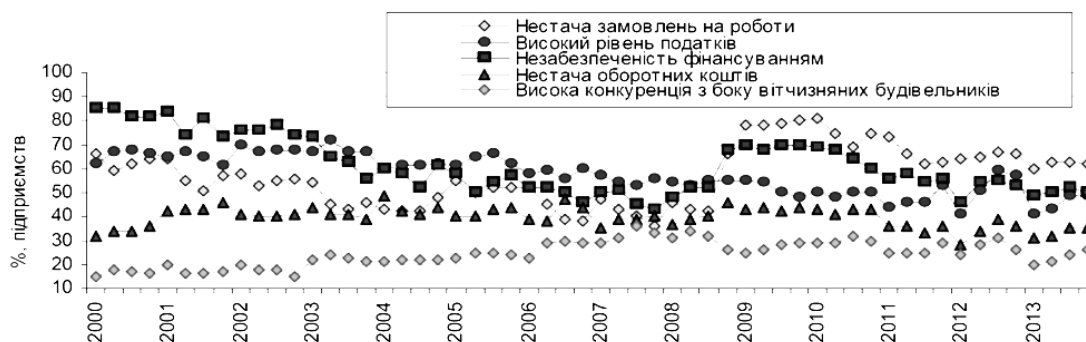

Рис. 2. Причини, що стримують будівельну діяльність

Залежно від часового горизонту аналізу, управління і прогнозування (так само, як і у випадку з інвестиційною активністю) виділяють фактичну, в тому числі поточну (тобто за останній звітний період), і прогнозну інвестиційну привабливість підприємства.

Інвестиційна привабливість визначається станом внутрішнього і зовнішнього середовища організації. Класично внутрішня середовище будь-якого підприємства, у тому числі і будівельного, визначається структурою, кадрами, технологією та завданнями діяльності організації. Внутрішня ж середовище об'єкта інвестування має власні характеристики, які визначають його ефективність та інвестиційну привабливість. Однак вона повністю поглинена зовнішнім середовищем, основні компоненти якої, впливають на рішення потенційного інвестора. Відмінна риса цих компонентів – об'єктивність, тобто стан навколишньої системи не залежить від оцінки потенційного інвестора, і визначається воно по її соціальним, екологічним та економічним параметрам [8].

Якщо розглянути приклад, де об'єктом інвестування є окреме будівельне підприємство, то потенційного інвестора цікавить в першу чергу стан конкурентного середовища на ринку будівельних послуг на території об'єкта, а саме фінансово-економічне становище, технічний стан конкурентів. Ці фактори називають «точковими». Інвестиційна привабливість, виходячи зі змісту слова «привабливість», є поняттям суб'єктивним. Вона визначається суб'єктивним сприйняттям об'єкта інвестування потенційним інвестором. Оскільки інвестиційна привабливість визначається внутрішнім і зовнішнім середовищем об'єкта інвестування, то процес інвестування можна представити як процес переходу інвестиційних ресурсів з одного середовища в інше. Інвестиційні ресурси існують у вигляді фінансових коштів або у вигляді основних або оборотних фондів.

Між інвестиційною активністю на підприємстві і його інвестиційною привабливістю існує причинно-наслідковий зв'язок: інвестиційна привабливість є узагальненою факторіальною ознакою (незалежною змінною), а інвестиційна активність – результативною ознакою (залежною змінною) [9].

Отже, інвестиційна привабливість – аргумент (Р), а інвестиційна активність – функція (А) інвестиційної привабливості. Відповідно, можуть бути встановлені тип і параметри цієї об'єктивно існуючої залежності, тобто може бути підібрана функція $P = f(A)$.

Об'єктивним критерієм обґрунтованості методики оцінки інвестиційної привабливості є ступінь тісноти кореляційного зв'язку між інвестиційною привабливістю підприємства та інвестиційною активністю на ньому, що виражається величиною коефіцієнта кореляції, а також коефіцієнтом еластичності та ін.

Якщо в результаті застосування методики досягаються високий рівень коефіцієнта кореляції і низький рівень стандартної помилки в регресійному рівнянні $P = f(A)$, то така методика визначення інвестиційної привабливості може бути визнана цілком обґрунтованою.

Необхідно чітко розрізнити поняття абсолютної і відносної інвестиційної привабливості підприємств. Поняття «абсолютна привабливість» відноситься до розгляду конкретного, чітко специфікованого інвестиційного проекту [10]. У цьому випадку інвестиційна привабливість підприємства в абсолютному значенні позитивна в тому випадку, коли NPV (чиста поточна вартість) за весь амортизаційний цикл вище 0. Поняття «відносна інвестиційна привабливість» завжди передбачає базу порівняння. Це може бути:

– середньогалузева інвестиційна привабливість;

- порівняння з іншими підприємствами галузі;
- порівняння з якимись нормативними (заданими замовником) значеннями.

Тому для оцінки інвестиційної привабливості підприємств будівельної галузі попередньо необхідно встановити такі положення:

1) Що є базою оцінки:

- інші підприємства (обмежений перелік);
- задані потенційним інвестором цільові показники окупності інвестицій (термін окупності, проста норма прибутку, чиста поточна вартість, внутрішня норма рентабельності);
- середньогалузева віддача на інвестований капітал.

2) Чи проводиться оцінка інвестиційної привабливості підприємств для конкретного інвестиційного проекту або цей момент не визначений.

3) Чи проводиться оцінка інвестиційної привабливості підприємств для фіксованих сум інвестицій або цей момент не визначений.

4) Чи проводиться оцінка привабливості для кредитного фінансування або інституційного фінансування.

5) Чи накладаються інвестором обмеження по:

- строкам окупності інвестицій;
- мінімальній віддачі на капітал, що інвестується;
- ліквідності капітальних вкладень;
- граничних сумах фінансування.

6) Який якісний характер фінансування (інновації, модернізація, підтримуючі інвестиції).

7) Яке додаткове забезпечення (застава, мінімальний залишок на рахунку, акредитив та ін.).

Без чіткого визначення цих моментів оцінка інвестиційної привабливості підприємств втрачає сенс.

В основі економічної моделі оцінки вартості підприємства враховуються такі фактори, як час, ризик, невловимі активи, зовнішня конкурентна сфера і внутрішні особливості оцінюваного об'єкта з наступним визначенням ринкової вартості, або інших типів вартості у відповідності з економічними концепціями оцінки вартості. На рисунку 3 запропонована вдосконалена система економічних показників інвестиційної привабливості.

В основу класифікації економічних показників інвестиційної привабливості покладено принцип їх розподілу на три основні групи: дисконтні, комплексні та показники, при розрахунку яких не враховується фактор часу.

Точність розрахунку даних показників у значній мірі залежить від достовірності та об'єктивності відповідних грошових потоків та проектної дисконтної ставки.

Більш коректним серед представлених на рисунку 3 показників є чиста поточна вартість. Цей показник являє різницю між первісною величиною інвестиційних витрат і загальною сумою дисконтованих чистих грошових потоків.

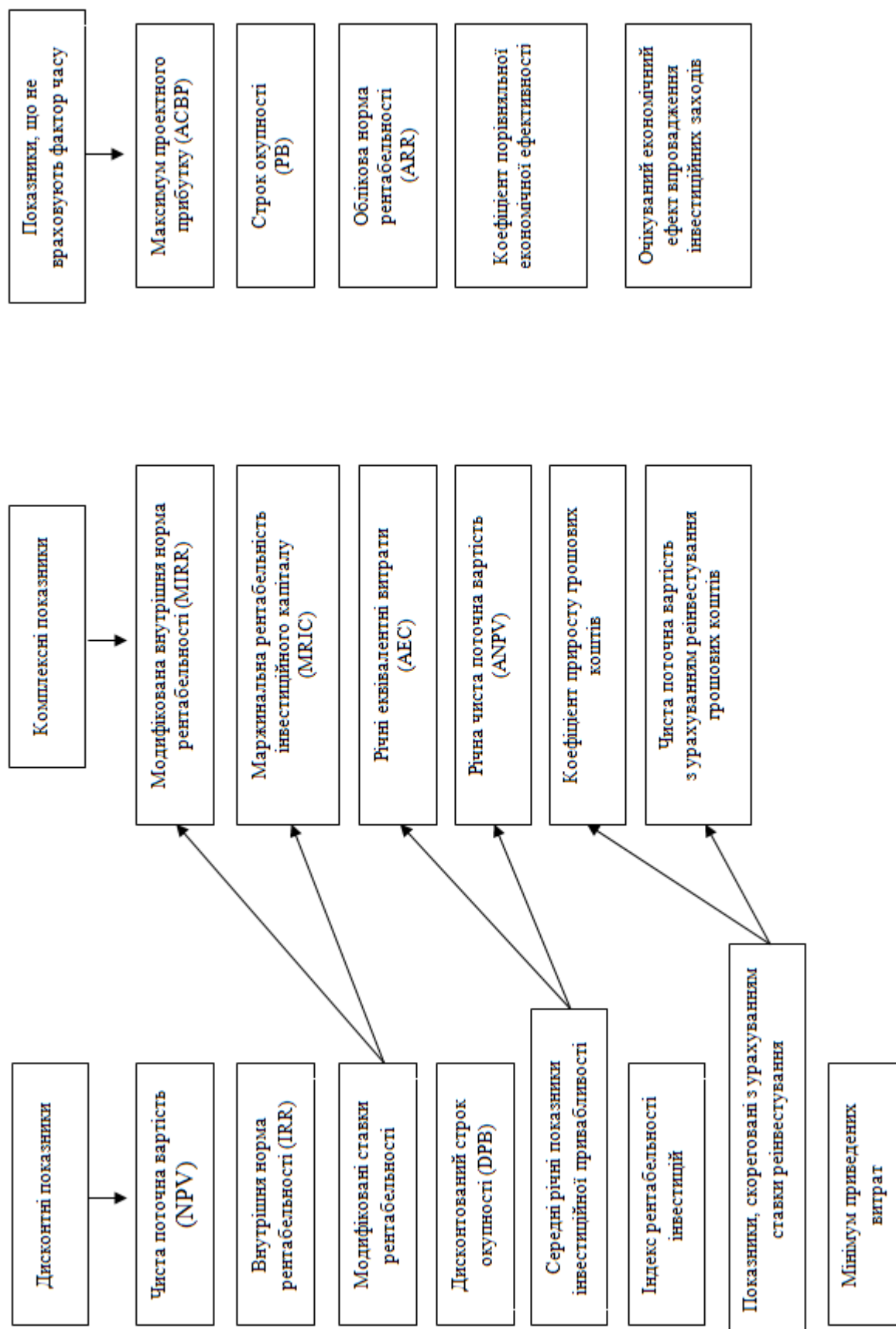

Рис. 3. Економічні показники оцінки інвестиційної привабливості підприємства будівельної галузі

ВИСНОВКИ

Отже, на основі проведеного аналізу інвестиційна привабливість визначена як сукупність різних об'єктивних ознак, засобів, можливостей і обмежень, що обумовлюють інтенсивність залучення інвестицій. Враховуючи, що оцінка інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання є важливим питанням при прийнятті інвестиційних рішень потенційними інвесторами в сучасних умовах важливим є розробка системи аналізу інвестиційної привабливості підприємства. У результаті проведеного аналізу запропонована система показників оцінки інвестиційної привабливості підприємств, що дає змогу провести оцінки вартості підприємства, враховуючи фактор часу, ризик, нематеріальні активи, зовнішню конкурентну сферу і внутрішні особливості оцінюваного об'єкта.

Використання подібної оцінки є актуальним для підприємств будівельної галузі, оскільки будівельна галузь посідає провідне місце за кількістю інвестицій та впливає на подальші перспективи залучення ще більших інвестиційних ресурсів за умови проведення правильного інвестиційного оцінювання підприємства.

Економічне середовище діяльності підприємств в Україні має свої особливості та відмінності від інших країн, що обумовлено специфікою національного законодавства. У цих умовах важливим є вибір докладної інформації щодо економічних показників діяльності підприємства та врахування особливостей галузі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Манн Р. Контроллинг для начинающих / Р. Манн, Э. Майер ; пер. с нем. В. Б. Ивашкевича. — М. : Финансы и статистика, 1995. — 304 с.
2. Юр'єва О. Г. Теоретико-методолгічні аспекти оцінки інвестиційного клімату / О. Г. Юр'єва // Стратегія економічного розвитку України : наук. зб. — 2002. — № 3(10). — С. 250—255.
3. Носова О. В. Інвестиційна привабливість підприємства / О. В. Носова // Стратегічні пріоритети. — 2007. — № 1(2). — С. 120—126.
4. Довбня С. Б. Методичні засади формування інвестиційної привабливості підприємства / С. Б. Довбня // Економічний вісник Національного гірничого університету. — 2007. — № 4. — С. 43—50.
5. Гайдуцький А. П. Оцінка інвестиційної привабливості економіки / А. П. Гайдуцький // Економіка і прогнозування. — 2004. — № 3. — С. 119—128.
6. Самігуллїна Ю. Р. Управління інвестиційною привабливістю підприємства / Ю. Р. Самігуллїна // Економічний вісник Донбасу. — 2010. — № 2. — С. 90—94.
7. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
8. Гукалюк А. Ф. Інвестиційна привабливість як чинник підвищення конкурентоспроможності території / А. Ф. Гукалюк, І. М. Іванович // Актуальні проблеми економіки. — 2010. — № 6(108). — С. 167—174.
9. Нападівська І. В. Теоретичні та методолгічні аспекти дослідження інвестиційної привабливості підприємств України / І. В. Нападівська // Вісник Донецького Державного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. Серія : Економічні науки. — 2005. — № 4(28). — С. 55—60.
10. Брюховецька Н. Ю. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства: визначення недоліків деяких існуючих методик / Н. Ю. Брюховецька, О. В. Хасанова // Економіка промисловості. — 2009. — № 44. — С. 110—117.

REFERENCES

1. Mann, R. and Maier, E. (1995), *Kontrollynh dlia nachynaiushchykh* [Controlling for beginners], Translated by Ivashkevich, V.B., Finansy i statystyka, Moscow, Russia.
2. Yuryeva, O.G. (2002), "Theoretical-methodological aspects of investment climate estimation", *Strategiya ekonomichnogo rozvytku Ukrayiny Scientific collected works*, no. 3(10), pp. 250-255.

3. Nosova, O.V. (2007), "Investment attractiveness of the enterprise", *Strategichni priorytety*, no. 1(2), pp. 120-126.
4. Dovbnia, S.B. (2007), "Methodological principles of formation of investment attractiveness", *Ekonomichnyi visnik Natsionalnogo girnichogo universitetu*, no. 4, pp. 43-50.
5. Haidutskyi, A.P. (2004), "Rating of investment attractiveness of the economy", *Ekonomika i rohnovuzuvannia*, no. 3, pp. 119-128.
6. Samihullina, Yu.R. (2010), "Managing investment attractiveness of enterprise", *Ekonomichnyi visnik Donbasu*, no. 2, pp. 90-94.
7. Official website of the State Statistics Service of Ukraine, available at: www.ukrstat.gov.ua/.
8. Hukaliuk, A.F. (2010), "Investment attractiveness as a factor in increasing the competitiveness of the territory", *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 6(108), pp. 167-174.
9. Napadovska, I.V. (2005), "Theoretical and methodological aspects of research investment attractiveness of Ukraine", *Visnyk Donetskoho Derzhavnoho universytetu ekonomiky i torhivli im. M. Tuhana-Baranovskoho. Seriia : Ekonomichni nauky*, no. 4(28), pp. 55-60.
10. Briukhovetska, N.Yu. and Khasanova, O.V. (2009), "Rating of investment attractiveness: identification of some shortcomings of existing methods", *Ekonomika promyslovosti*, no. 44, pp. 110-117.

УДК 658.8

МЕТОД ОЦІНЮВАННЯ ІМПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Жежуха В.Й., к.е.н., доцент, Шпак Ю.Н.

*Національний університет «Львівська політехніка»
Україна, 79013, м. Львів, вул. С. Бандери, 12*

zezukhavj@gmail.com, dida_05@ukr.net

У статті наведено метод експрес-оцінювання імпортного потенціалу суб'єктів підприємницької діяльності, що вирізняється з-поміж існуючих установлень кількісно-лінгвістичних оцінок станів виокремлених складових такого потенціалу (маркетингова, фінансова, інформаційна, техніко-технологічна, соціально-трудова) за допомогою шкали Харрінгтона та їхнім подальшим агрегуванням в інтегральний показник із урахуванням коефіцієнтів вагомості. Запропоноване трактування поняття імпортного потенціалу підприємства, а також розглянуто різні підходи до його оцінювання. Надано змістовну характеристику кожній із складових, що формує імпортний потенціал підприємства (маркетингова, фінансова, інформаційна, техніко-технологічна, соціально-трудова). Розглянуто доцільність здійснення експрес-оцінювання імпортного потенціалу підприємства. Обґрунтовано доцільність оцінювання імпортного потенціалу підприємства за допомогою експертного методу в поєднанні із кількісно-лінгвістичною шкалою Харрінгтона. Наведено модифіковані лінгвістичні оцінки станів складових потенціалу імпортної діяльності за шкалою Харрінгтона. Наведено технологію оцінювання імпортного потенціалу підприємства як послідовності п'яти етапів (якісне ідентифікування станів кожної із складових імпортного потенціалу підприємства; трансформація якісної оцінки у кількісну із використанням кількісно-лінгвістичної шкали Харрінгтона; установлення коефіцієнтів вагомості кожної із складових імпортного потенціалу; інтегральне оцінювання рівня імпортного потенціалу; інтерпретація рівня та стану імпортного потенціалу). Виокремлено особливості застосування зазначеної технології в практичній діяльності під час оцінювання імпортного потенціалу. Розкрито методичні особливості інтегрального оцінювання імпортного потенціалу. Запропонований підхід на відміну від наявних дає змогу суб'єктам оцінювання імпортного потенціалу виявити сильні і слабкі боки у цій сфері, а також ідентифікувати кількісно-лінгвістичний рівень такого потенціалу для прийняття стратегічних, тактичних чи оперативних управлінських рішень.

Ключові слова: імпортний потенціал, метод, оцінювання, підприємство, потенціал.